

Adviesraad Internationale Vraagstukken
Bezuidenhoutseweg 67
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken
Bezuidenhoutseweg 67
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Datum 7 april 2015
Betreft Adviesaanvraag over autonome wapensystemen

Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
<http://www.government.nl>

Contactpersonen
Hans van Leeuwe

JMD.v.Leeuwe.01@mindef.nl

Martijn Reubzaet

Martijn.Reubzaet@minbuza.nl

Onze referentie
DVB/NW-164/15

Geachte voorzitters,

Om huidige en toekomstige dreigingen het hoofd te kunnen bieden, moet de krijgsmacht zich voortdurend vernieuwen. Defensie maakt daarom gebruik van de modernste technologieën, ook op het gebied van robotica en informatietechnologie. Bij de ontwikkeling van deze technologieën loopt het civiele domein overigens veelal voorop.

Al langer maakt Defensie gebruik van systemen die in hoge mate automatisch kunnen werken, zoals de Goalkeeper aan boord van schepen en de Patriot grond-lucht doelraketten. De mate waarin deze systemen door hun bedienaars op 'automatisch' worden gezet, is afhankelijk van de veiligheidsomgeving en het dreigingsbeeld. Hoe groter de dreiging en hoe sneller moet worden gereageerd, hoe automatischer deze systemen moeten werken om effectief te zijn. Deze systemen staan onder controle van hun bedienaars.

De snelle technologische ontwikkelingen versterken de trend van meer geautomatiseerde of – in bepaalde gevallen – autonome functies in producten van uiteenlopende aard, waaronder wapensystemen. Het is niet langer denkbeeldig dat op langere termijn volledig autonome wapensystemen met kunstmatige intelligentie worden ontwikkeld met functies zoals doelselectie en de toepassing van (dodelijk) geweld, zonder tussenkomst van menselijk handelen.

Dergelijke systemen bestaan nog niet. Niettemin is internationaal een debat ontstaan over de juridische, ethische en beleidsmatige vragen over volledig autonome wapensystemen. De Speciaal Rapporteur van de VN Mensenrechtenraad inzake buitengerechtigde, standrechtelijke en willekeurige executies, Christof Heyns, heeft in 2013 een rapport uitgebracht over *Lethal Autonomous Robotics* dat op deze vragen ingaat. Ook enige NGO's die zich hebben verenigd in de internationale campagne *Stop Killer Robots*, vragen aandacht voor de mogelijke gevolgen van de ontwikkeling van autonome wapensystemen.

Het standpunt van de regering over autonome wapensystemen is verwoord in de brief van 26 november 2013 (Kamerstuk 33 750 X, nr. 37). Daarin is gemeld dat Defensie niet aan dergelijke wapensystemen werkt en er ook geen plannen voor

heeft. In de brief onderstreept de regering nog eens het leidende beginsel dat alle wapensystemen én de inzet in een gewapend conflict moeten voldoen aan alle eisen die het internationaal recht stelt. De regering heeft de plicht, vastgelegd in Artikel 36 van het eerste Aanvullende Protocol bij de Verdragen van Genève, om nieuwe wapens en nieuwe methoden van oorlogvoering te toetsen aan het internationaalrecht. In Nederland is hiervoor de Adviescommissie Internationaal Recht en Conventioneel Wapengebruik (AIRCW) opgericht.

Het is met andere woorden verboden autonome wapensystemen te verwerven of in te zetten als niet aan de eisen van het internationaal recht kan worden voldaan. De Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV) schrijft in een eerder advies dat "de inzet van ieder wapensysteem, of het (vrijwel) autonoom is of niet, onderworpen is aan hetzelfde juridische kader [...]" (advies nr. 23, p. 12, juli 2013).

De regering wil het debat over autonome wapensystemen bevorderen. Zo geeft Nederland financiële steun aan (wetenschappelijk) onderzoek naar de vragen die deze systemen oproepen. Verder neemt Nederland deze maand voor de tweede keer deel aan de bijeenkomst van deskundigen over *Lethal Autonomous Weapon Systems* (LAWS) van de Conventie voor bepaalde Conventionele Wapens (CCW) van de VN. In mei 2014 kwamen de deskundigen voor het eerst in CCW-kader bijeen. Toen leek consensus te ontstaan over de introductie van de notie "betekenisvolle menselijke interventie" om te bepalen of een autonoom wapensysteem al dan niet aan ethische normen voldoet. Voorts was de vraag aan de orde of een wapensysteem dat mogelijk niet aan ethische normen voldoet, daardoor evenmin voldoet aan de eisen van het internationaal recht.

De meningen over wat de notie "betekenisvolle menselijke interventie" precies inhoudt, lopen echter nog uiteen. De invulling hiervan vergt nader onderzoek. Tevens moet worden onderzocht of ook andere noties kunnen helpen bij de toetsing van autonome wapensystemen aan ethische normen.

In dit kader heeft de regering de volgende vragen aan de AIV en de CAVV:

1. Welke rol ziet u nu en in de toekomst weggelegd voor autonome (functies van) wapensystemen in het militaire optreden?
2. Voorziet u veranderingen bij het afleggen van verantwoording over het gebruik van (volledig) autonome wapensystemen in relatie tot daarmee samenhangende ethische vragen? Welke rol kan de notie van "betekenisvolle menselijke interventie" hierbij volgens u spelen en zijn er nog andere noties die hierbij behulpzaam kunnen zijn?
3. In haar eerdere advies heeft de CAVV gesteld dat de inzet van ieder wapensysteem, of het (vrijwel) autonoom is of niet, onderworpen is aan hetzelfde juridische kader. Wat de CAVV betreft is er geen reden om aan te nemen dat het internationaalrechtelijke kader ontoereikend is om de inzet van bewapende drones te reguleren. Is er in het licht van de discussie over (volledig) autonome wapensystemen reden om dit advies aan te vullen of bij te stellen?

4. Hoe beoordeelt u de oproep van de Speciaal Rapporteur van de VN om een moratorium op de ontwikkeling van volledig autonome wapensystemen?
5. Hoe kan Nederland het beste bijdragen aan de internationale discussie hierover?

Onze referentie
DVB/NW-164/15

De regering ontvangt uw advies graag tijdig voor de begrotingsbehandeling dit najaar.

Wij zien uw advies met veel belangstelling tegemoet.

Bert Koenders
Minister van Buitenlandse Zaken

J.A. Hennis-Plasschaert

Minister van Defensie